

Nespēja sajust prieku

Braukt uz Eivisu es izlēmu, gulēdama ar kājām gaisā.

Operāciju gulta, kurā atrados, bija tik ļoti atliekta atpakaļ, ka šķita – es tūdaļ noslīdēšu nost. Pie sienas bija spogulis. Es palūkojos uz saviem nekoptajiem sirmajiem matiem un noguruma pilno seju un tikai ar grūtībām pazinu sevi. Izskatījos izbalējusi. Es izvairījos no spoguļiem, kur vien bija iespējams.

Ārsti mēģināja asinsriti manās kājās pavērst pretējā virzienā. Tā redz. Zilu vēnu tīklojums manā ķermenī bija daudz izteiktāks nekā gorgonzolas siera gabalam, un man vajadzēja tikt galā ar šo problēmu. Ne jau izskata dēļ, bet tālab, ka tās radija niezi apakšstilbos un veidoja sāpīgus mezglus. Mana tante bija nomirusi no asins recekļa, kurš bija izlauzies brīvībā un ticis pie cēlā nosaukuma – liktenīga plaušu artērijas trombeboliņa –, tāpēc gribēju sakārtot savu vēnu saimniecību, iekams kādam asins receklim tajās vēl nav radušās līdzīgas ambīcijas. Es atvainojos, ja informācijas ir par daudz. Vienkārši esmu apņēmusies būt iespējami atklāta pret tevi, tāpēc sāku tieši tā, kā grasos tupināt.

Pilnīgi patiesi.

Tā nu es klausījos radio, kamēr asinsvadu ķirurgs vairākas reizes man injicēja lokālās anestēzijas līdzekli visā kreisās kājas garumā – pēdējo injekciju viņa mīlīgi, taču precīzi nodēvēja par bites dzēlienu. Tad mēs nonācām pie procesa galvenās daļas, viņa pastāstīja, ka tiks ievadīts katetrs manā apakšstilbā, lielajā stumbra vēnā, lai no iekšienes to satriektu ar 120 °C karstumu, kā sautējot sīpolus.

– Jums vajadzētu kaut ko just...

Un es jutu. Tas nebija nekas patīkams, taču kaut ko es jutu. Patiesība bija tāda, ka jau daudzus gadus es vispār gandrīz neko nebiju jutusi. Vienīgi nenoteiktas ilgstošas skumjas. Anhedonija. Vai tu zini šo vārdu? Nespēja izjust prieku. Nejutība. Nu ko. Jau kādu laiku ar mani bija tieši tā. Es zinu, kas ir depresija, taču šis bija kas cits. Tā nebija tik intensīva

kā depresija. Tas vienkārši bija iztrūkums. Es tikai eksistēju. Ēdiens bija tikai tālab, lai piepildītu man vēderu. Mūzika bija kļuvusi vienīgi par skaņu kopām. Vienkārši es... biju tur.

“Jums vajadzētu kaut ko just.”

Tā taču ir viena no eksistences pamatformām, vai ne? Sajūta. Un dzīvošana bez sajūtām... kas gan tas ir? Kas tas ir? Vienkārši sēdēt tur. Būt kā galdiņam slēgtā restorānā, nebeidzami gaidīt, līdz kāds pie tā apsēdīsies.

– Domājiet par kaut ko jauku...

Beidzot nemaz nebija tik grūti iedomāties par kaut ko. Galvenokārt manas domas pievērsās vēstulei, ko pirms nepilnām divām stundām biju saņēmusi no advokātu biroja.

Ananasi

Tā bija neparasta vēstule.

Es tiku informēta, ka man ir atstāts mantojumā īpašums Spānijā, Eivisā; tas bija piederējis kādai sievietei, vārdā Hristina van der Berga. Šī Hristina van der Berga bija nomirusi un atstājusi man visu savu pasaulīgo mantu. Vai vismaz kaut ko no tās. Noturēju to par kārtējo krāpšanu. Redzi, kad tevi ir apzaguši, ir grūti neuztvert pasauli kā zagļu midzeni. Taču, pat gadījumā ja mani nemēģināja apkrāpt, bija grūti iztēloties, ka patiešām kāda, kuru nekad neesmu pazinusi, man ir atstājusi mantojumā māju pie Vidusjūras.

Pagāja kāds laiciņš, līdz aptvēru, ka gluži tā nav bijis. Vai, citiem vārdiem sakot, pagāja kāds laiciņš, kamēr es aptvēru, ka Hristina van der Berga nemaz nav svešiniece. Ne gluži. Problēma gan bija tāda, ka šis vārds manī nemināja nekādas atmiņas. Nulle. Nīderlandes piesitiens – van der Berga – pievienoja zināmu cēlumu, kas šķita izdomāts un svešs, un tas bija atgrūdis mani. Laimīgā kārtā vēstulē no advokātu biroja “Nelsons un Kemps” bija vairāk informācijas par to, kā vajadzētu rīkoties, tostarp bija pieminēts arī šis Hristinas pirmslaulību uzvārds – Papadakis.

To gan es atcerējos.

Hristina Papadakis ļoti īsu laiku bija bijusi mūzikas skolotāja. Mēs bijām strādājušas vienā skolā īsi pirms tam, kad es atkal sagāju kopā ar Karlu. (Mēs bijām kopā jau kopš universitātes, bet viņš bija izrādījis pārmērīgu dedzību, tāpēc es paņēmu pārtraukumu.)

Man ir jāatzīst, ka es Hristinu nemaz tik labi nepazinu. Atceros viņu kā ļoti skaistu jaunu un kautrīgu sievieti ar glamūra auru, kas tolaik – 1979. gadā – bija daudz retāk sastopama īpašība nekā tagad. Viņai bija gari, tumši mati, kas uz pieres bija nogriezti biezā ponijā, viņa mēdza rotāties ar krellēm. Man viņa šķita līdzīga dziedātājai Nanai Mushuri, tikai bez brillēm. Viņas tēvs, vēl jauns būdams, uzreiz pēc kara bija

emigrējis no Grieķijas. Acīmredzot viņa nekad nebija bijusi Grieķijā, bet manās provinciāles acīs šķita kā īsts Vidusjūras reģiona valstu iedzīvotājas izsmalcinātības iemiesojums. Viņa ilgojās pēc ēdiena, pie kura bija pieradusi, dzīvojot grieķu kopienā Londonā. Kad pirmo reizi mūžā dzirdēju vārdu “halumi”, tas izskanēja tieši pār viņas lūpām. Viņa vienmēr ēda daudz augļu. Piemēram, viņa no savas pusdienu kārbīņas mēdza izcelt eleganti sagrieztas ananasu šķēlītes – nevis gabalus –, un man tas allaž šķita iespaidīgi. Reiz man gadījās iet garām klases durvīm, aiz kurām viņa dziedāja “*Rainy Days And Mondays*”, un bērni klausījās, mutes apbrīnā pavēruši. Viņai bija tikpat laba balss kā Kārenai Kārpen-terei (vēl viena dziedātāja no aizlaikiem). Balss, kas liek sastingt, liek apstāties pat laikam.

Lai nu kā, īsi pirms Ziemassvētku brīvdienām biju aizkavējusies skolā līdz vēlam vakaram, ar vizuļiem izrotātu trigonometrijas uzskates līdzekļus un papildu stieples meklējumos nejauši sastapu Hristinu sēžam pie rakstāmgalda. Viņa tur sēdēja un plūkāja savus nagus.

– Vai, nedari tā, – es uzbāzīgi ierunājos, itin kā Hristina būtu skol-niece, nevis mana kolēģe, – tu tos sabojāsi. – Man patika viņas nagi. Tie bija siltā terakotas tonī. Taču, to pateikusi, jau uzreiz sajutos slikti, jo īpaši pēc tam, kad ieraudzīju Hristinas skatienu, kas kavējās tūkstošiem jardu tālumā. Es biju netaktiska. Vienmēr esmu tāda bijusi. – Ak. Es atvainojos, – sacīju viņai.

– Lūdzu, nevajag atvainoties, – Hristina atbildēja, negaidīti palūko-damās uz mani un ļoti saspringti pasmaidīdama.

– Vai kaut kas atgadījies?

Un piepeši viņa sāka runāt, atvēra man savu sirdi. Viņa jau nedēļu nebija bijusi skolā, bet es to gandrīz nebiju pamanījusi. Hristinai bija krīzes situācija. Viņa ienāda Ziemassvētkus. Nu jau zilās tālēs pagaisušais līgavainis pagājušajos Ziemassvētkos bija viņu bildinājis. Hristina nosa-cīti nesen bija pārcēlusies uz šo apvidu, viņai nebija ģimenes. Tā nu es pateicu, ka Ziemassvētku dienu viņa var pavadīt kopā ar mani.

Un tā arī notika. Hristina ieradās, mēs skatījāmies karalienes runu, “Zelta pirkstu” un *Blondie* uzstāšanos “*Top of the Pops*” ar dziesmu “*Sunday Girl*”. Un tad Hristina paziņoja, ka vēlas dziedāt lieliem cilvēku

pūļiem. Mēs izdzērām vairākas pudeles *Blue Nun* vīna, kas nekad nav bijis labākais noskaņojuma stabilizētājs, un es atvainojos par to, ka man mājās nav ananasi. Mēs runājām līdz vēlai naktij.

Hristinai bija sajūta, ka viņa netiek galā ne ar ko. Šī sajūta tagad man ir daudz labāk pazīstama, nekā bija toreiz. Viņai gāja grūti darbā ar skolēniem, nomāca domas par to, ka varbūt ir izvēlējusies nepareizu karjeras ceļu. Es pateicu viņai, ka Holibrukā visi jūtas tāpat. Kādā brīdī Hristina pieminēja Eivisu. Mēs atradāmies jaunas desmitgades sākumā, cilvēki bija ļoti iecienījuši pavadīt brīvdienas Spānijā, un viņa bija dzirdējusi, ka tur kādā jaunā viesnīcā meklējot dziedātājus un mūziķus.

Jutos ieintrigēta. Hristina man bija īsta mīkla, un laikam jau es viņai uzdevu pārāk daudz jautājumu. Tāds matemātikas skolotājas niķis. Vienādojumā allaž ir jānoskaidro nezināmā lielums.

– Man ir tāda sajūta, ka mani ir dzīve, kuru ir nepieciešams izdzīvot, bet es to nedaru.

Droši vien viņa to nepateica precīzi tādiem vārdiem. Bet jēga bija tāda. Un Hristina sacīja: – Es zinu, tas izklausās nesakarīgi. Esmu grieķiete, nevis spāniete. Ir tik daudz Grieķijas salu. Man vajadzētu doties uz kādu no tām. Jo es zinu valodu. Laikam jau. Toties spāņu valodu nezinu, un es patiešām uzskatu, ka ir jāzina valoda, ja esi apmeties kādā vietā uz dzīvi.

– Tu vari iemācīties spāņu valodu. Tev vajadzētu iemācīties, ja vēlies. Tev vajadzētu.

– Nemaz nešķiet sakarīgi.

Un tad es pateicu kaut ko sev ļoti neraksturīgu. Es pateicu: – Ne jau visam ir jābūt sakarīgi.

Kad viņa runāja par iespēju dabūt darbu Spānijā, viņai acīs kvēloja liesmas, tāpēc es iedrošināju mēģināt, ja vien pati to vēlas, – lai neraižējas, ko citi varētu nodomāt. Esmu pat ļoti pārliecināta, ka sacīju tieši tā, jo atceros, ka uzdāvināju Hristinai kaklarotu, kas man bija jau kopš bērnības, – medaljonu ar visu ceļotāju aizbildņa Svētā Kristofera attēlu. Biju katoliete, tiesa, ne īpaši dedzīga, un saistīju to ar savu audzināšanu, bet nekad nebiju spējusi atteikties no šī medaljona. Toties uzdāvināt to Hristinai šķita pareizi.

– Viņš pasargās tevi, – es teicu.

– Paldies, Greisa. Paldies par palīdzību. Šī lēmuma pieņemšanā.

Hristina nodziedāja “*Blackbird*”. Vispirms viņa dziedāja solo. Nepavisam ne priecīgi, bet ļoti skaisti. Viņas saldi rūgtā dziedāšana mani saraudināja. Hristina mēģināja man iemācīt dziedāt. – Tev vienkārši ir jāpārtop par dziesmu. Jāieklūst tajā. Aizmirsti par savu eksistenci. Šī ir vieglākā “Bītlu” dziesma šādai dziedāšanai, – viņa drošināja mani. – Nu... pēc “*Yesterday*”. Un “*Yellow Submarine*”.

Izrādījās, ka dziesma nepavisam nav viegla. Taču mēs bijām izdzērušas pietiekami daudz vīna, lai tas nešķīstu svarīgi.

Hristina pastāstīja, kāpēc mīl mūziku.

– Tā pasauli padara plašāku, – viņa teica, un viņas acīs mirdzēja alkohola apskalots sentiments. – Reizēm man ir sajūta, ka esmu notverta kastē, un, kad spēlēju klavieres vai dziedu, tad uz brīdi spēju izlauzties no tās ārā. Man mūzika ir kā draugs, kurš ierodas tieši tad, kad ir visvairāk vajadzīgs. Nedaudz līdzīgi kā tu, Greisa.

Un tad mēs gājām pastaigāties. Tā bija viena no tām aukstajām Ziemassvētku pastaigām, kad uzsmaidām katram ceļā sastaptajam svešiniekam. Vismaz tolaik tā noteikti bija. Tas arī viss. Vairāk nekas īpašs nenotika. Dažus mēnešus Hristina vēl nostrādāja skolā, un pēc tam viņas tur vairs nebija. Viņa nekad vairs nenāca pie manis ciemos. Mēs sarunājāmies skolotāju istabā, taču likās, ka viņa manā klātbūtnē jūtas nokauņusies. Man tas nebija saprotams. Kā gan šī jaukā, talantīgā sieviete, kura vēlējās uzstāties lielas auditorijas priekšā, varēja justies neērti par to, ka Ziemassvētkos viņai bija vajadzīga sabiedrība. Un vienu dienu – ļoti iespējams, ka tā bija pēdējā reize, kad Hristinu satiku, – viņa pienāca pie manis automašīnu stāvlaukumā un klusi, ar asarām acīs sacīja: – Paldies. Tu jau saproti... par Ziemassvētkiem...

Tikai par to. Es nevaru vien pietiekami uzsvērt, cik nenožīmīgs šis notikums bija šķitis man pašai. Es taču neizdarīju neko sevišķu. Vienkārši pirms vairākiem desmitiem gadu biju atvēlējusi cilvēkam vietu, kur pavadīt Ziemassvētkus.

Un tad pēc šiem vairākiem desmitiem gadu es saņēmu šo vēstuli. Tajā bija rakstīts, ka Hristina ir nomirusi un atstājusi man mantojumā

māju Spānijā “pateicībā par sen izrādīto laipnību”. Vēstulē bija arī itin skaidri norādīts, ka šo māju drīkstu pārdot vai izīrēt, ja pārcelšanās uz turieni būtu “pārāk nepraktiska”.

Teikt, ka tas bija pārsteigums, nozīmētu nepateikt neko. Man bija sajūta, ka esmu zaudējusi vairāk nekā ieguvusi. Draudzeni, kuras man īsti nekad nebija bijis, no laikiem, kas likās kā tāls sapnis. Es neplānoju uz turieni pārcelties. Cilvēkam kļūstot vecākam, ir aizvien grūtāk lauzt ierasto kārtību. Un nemaz nav vēlēšanās to lauzt. Manas dzīves ierastā kārtība pagātnē bija lauza jau vairākas reizes. Kad aizgāju pensijā. Kad mans vīrs sabruka siltumnīcā. Pat tas, ka nācās zaudēt mūsu suni Bernardu, izsita mani no līdzsvara. Un, protams, toreiz, kad Danielu, kurš brauca ar divriteni, notrieca *Royal Mail* smagā mašīna.

Es ļoti ilgojos pēc agrākās laulāto dzīves kārtības, kura kādreiz bija likusies pārāk pārņemšana, tomēr man bija izveidojusies jauna. Ik rītu barot putnus. Pārtikas piegāde pirmdienā. Brīvprātīgais darbs piektdienas rītā Britu Sirds fonda labdarības veikalā. Kapsētas apmeklējums svētdienā. Un nebeidzama vainas sajūta, sāras un tukšums. Ir bijušas tikai dažas nebūtiskas atkāpes. Es biju iedibinājusi kārtību “kļūstu aizvien vecāka” un necik daudz par to nebiju domājusi.

Tomēr tam visam itin drīz bija lemts mainīties.

Notikumi risinās

– Atvainojiet, ja vaicāju pārāk tieši, – es sacīju advokātei. – Bet kā viņa nomira?

– Man likās, ka jūs zināt, – viņa atbildēja. Misis Una Kempa. Bals tāda, kā tikko no ledusskapja izcelta, un atkušānai ir vajadzīgs laiks.

– Nē, – es teicu. – Vēstulē ir sacīts, ka viņa ir nomirusi, bet nav paskaidrots, kā. Es vēlētos uzzināt, kā viņa mirusi, ja tas ir iespējams.

– Viņa nomira jūrā...

Es atskārtu, ka tā nav tieša atbilde.

– Piedodiet, kā viņa nomira?

Klausulē atskānēja krakšķis, advokāte ievilka elpu. – Ak. Notikumi vēl risinās.

Notikumi risinās.

– Atvainojiet, kā tas jāsaprot?

– Tas jāsaprot tā, ka Spānijas varasiestādes joprojām izmeklē viņas nāves apstākļus. Rit ļoti rūpīgs darbs. Vienīgais, ko mēs zinām skaidri, vienīgais, kas mums pateikts, ir tas, ka viņa nomira jūrā.

Tikai krietnas piecas minūtes pēc sarunas mani pārņēma atskārta, ka šī nenoteiktība šķiet ļoti dīvaina. Kāpēc fakti bija tik noslēpumaini? Advokāte bija sacījusi, ka Hristinas testaments nesē ticis mainīts un tajā kā labuma guvēja esmu norādīta es. Tas, ka mantojums bija atstāts man, jau tāpat bija gana neparasti, un tagad viss bija kļuvis vēl neskaidrāks, tālab manā prātā virmoja daudzi jautājumi.

Es allaž esmu bijusi no tiem, kuri nemēdz atstāt jautājumu bez atbildes. Lai kur tā arī novestu.

– Nav divu vienādu kāju... – noteica ķirurgs. – Pat vienam un tam pašam cilvēkam. Arī tad, ja tās izskatās identiskas. Vēnām vienmēr ir atšķirīgs raksts. Līdzīgi kā pirkstu nospiedumi. – Kaut kas tajā, kā viņa to pateica, manī uzjundīja domas par matemātiku. Visi tie piemēri ar neparedzamību, kas slēpjas līdzībās. Pī vienmēr būs riņķa līnijas garuma attiecība pret tās diametru, taču π ir iracionāls skaitlis, to nevar uzrakstīt precīzi, tas ir bezgalīgs. 3,14159... un tā tālāk līdz bezgalībai ar absolūtu, pilnīgu, apdullinošu neparedzamību.

Pat visparedzamākajās lietās vienmēr pastāv neparedzamības elements. Ja dzīvojat tā, itin kā šādu neparedzamību nebūtu, dzīve var izraut paklāju zem jūsu kājām, tāpēc mierīgi varat pieķerties šim ,14159.

Es cieši raudzījos uz tukšo sienu un otrādi apvērsto pulksteni. Es gandrīz neko nezināju par Eivisu. Ja nu vienīgi to, ka tā ir precīzi tāda vieta, kuru nekad nebiju domājusi apmeklēt. Vai vēlējusies apmeklēt.

Pa radio atskaņoja *Blondie* dziesmu. Ne jau “*Sunday Girl*”, bet “*Heart Of Glass*”. Neparedzamība viena modeļa robežās. Kā dzīve.

– Tuvākajā laikā taču neplānojat nekur lidot? – pēc dažām minūtēm ievaicājās ķirurgs. – Jo ar jūsu kājām tas ir nedaudz bīstami.

– Vai jūs iesakāt man kājas atstāt mājās?

Viņa nenovērtēja manu jokū.

– Nē, – es atbildēju, vērodama, kā medmāsa lēnām uzvelk man kompresijas zeķi vienā kājā. – Nē, es neplānoju nekur lidot tuvākajā laikā.

Jau ļoti sen nebiju apzināti melojusi kādam.

Un es jutos tik nerātna, cik nu pensionētai, atraitnēs palikušai matemātikas skolotājai tas iespējams. Jo tieši tajā sekundē, vēl aizvien ar kājām gaisā gulēdama ķirurgiskajā gultā, es zināju, ka man ir plāns.

Tas bija vienkāršs plāns bez jebkādām saistībām. Paņemt biļeti ar atvērtu atpakaļceļa datumu, aizlidot uz Eivisu, apskatīt māju, kura man

ir novēlēta kāda neiedomājama iemesla pēc, un palikt tur, līdz sākšu to ienīst tik ļoti, ka pat tukšais bungalo Linkolnā ar tūkstošiem atmiņu man šķitīs labāka izvēle.

Bet, pirms varēju sākt, man bija kaut kas jāizdara. Man bija jādodas uz vienīgo vietu, kuru es uzskatīju par apmeklēšanas vērtu un svarīgu. Uz kapsētu.

Sarunas ar mirušajiem

Ceļā uz kapsētu es nejauši sastapu savu agrāko priekšnieku – un tavu veco skolas direktoru misteru Guptu –, kad viņš nāca ārā no kafējnīcas. Pēc pāris pieklājības frāzēm viņš apvaicājās, kā man klājas, un man bija skumji, taču viņam to nepateicu, bet pavēstīju citu patiesību.

– Uz Eivisu? – viņš pārvaicāja, mazliet iepletis acis un stīvi pasmaidījis. – Nekad nebiju domājis, ka esat Eivisas braucēju tips.

– Nē, – es atbildēju. – Arī es nekad tā nebiju domājusi.

Īsi pēc tam es turpināju ceļu.

Vēlāk, nomainījusi ziedus uz sava Daniela kapa kopiņas, es apsēdos uz sola zem īves. Raudzījos uz vienkāršo, pelēko kapakmeni, uz vienkāršo dizainu un iegravētajiem burtiem, kas bija ieēnoti, lai vārdi būtu labi saskatāmi.

DANIELS VINTERSS

Miļotais dēls

1981. gada 15. marts – 1992. gada 2. aprīlis

Tajā dienā es uzskavējos tur apmēram stundu.

Es sēdēju, kā allaž, klusumā. Nekad nezināju, ko viņam sacīt. Iztēlojoties, ka viņš ir līdzās. Es neesmu no tiem, kas izvairās publiski runāt ar mirušajiem. Ar Karlu es sarunājos vienmēr. Taču ar Danielu tas bija sarežģīti daudzu iemeslu pēc. Bija pagājuši vairāk nekā trīsdesmit sērošanas gadi – mēs bijām jau pilnīgi citā gadsimtā un citā gadu tūkstoši –, tomēr man vēl aizvien pietrūka vārdu. Nebija nekā cita sakāma kā vien tas, ka man ir žēl. Kā parasti, es radu sev mierinājumu tajā, ka skaitīju kapakmeņus un tad summēju tos.

Negribu šo stāstu padarīt pārāk smagu, runājot par bēdīgām lietām, taču vēlos tev pateikt, ka viņš bija ļoti īpašs zēns. Es gribu viņu aprakstīt. Viņš vienmēr bija garš savam vecumam, tievs un ejot lasīja grāmatas. Viņš bija možs un jautrs, un pat sapīcis prata īsi pasmaidīt, itin kā visa

pasaule viņa acīs būtu komēdija. Viņam patika grāmatas no sērijas “Izvēlies pats savu piedzīvojumu” un popmūzika, un televīzijā filmas, kuras bija piemērotas daudz vecākiem skatītājiem. (“*Hill Street Blues*”, ko viņš, sagādājot man vilšanos, deviņu gadu vecumā skatījās atkārtoti kopā ar savu tēti.) Viņš taisīja sev “trīsstāvu” sviestmaizes ar zemesriekstu sviestu un *Marmite* pastu. Viņš zīmēja komiksus par suni, kas ceļo laikā. Skola viņam ne īpaši patika. Vismaz ne jaunā skola, jo viņš nebija sevišķi sportisks un nevēlējās izlikties. Viņš bija ļoti godīgs cilvēks. Viņam nekad īsti pat nenāca prātā, ka vajadzētu samelot par kaut ko. Vismaz man tā liekas. Taču viņš bija sapņotājs. Ja tajā lietainajā dienā viņš nebūtu izdomājis doties ārā ar divriteni, tad, visticamāk, dzīvē būtu atradis sev kādu radošu nodarbošanos. Varbūt kļūtu par ilustratoru. Viņam patika zīmēt, un viņam šajā jomā bija labi panākumi. Kad viņam bija vienpadsmit gadu, viņš Mātes dienā uzdāvināja man skaistu zīmējumu – zilputniņu –, jo zināja, ka man patīk putni.

Viņš nomira, nekļūvis par pusaudzi, arī par pieaugušo ne, tāpēc ir grūti pateikt, kāds viņš būtu kļūvis. Pēc jauna cilvēka aiziešanas aizsaulē mūs nomoka divējādi rēgi. Viens ir rēgs, kas atgādina, kāds šis cilvēks ir bijis, bet otrs liek domāt par to, kāds viņš būtu kļūvis. Daniela nāve manī radīja tukšumu, kuru vairs nebija iespējams aizpildīt. Četrus gadus pēc viņa nāves bija olimpiskās spēles. Mani vajāja nepārejošas šausmas, jo apzinājos, ka dzīve uzdrošinās turpināties bez viņa. Bija grūti nedusmoties. Galvenokārt pašai uz sevi. *Man nevajadzēja tajā dienā laist viņu ārā lietū ar divriteni.*

Es zinu, ka arī tu, Moris, esi piedzīvojis bēdas, un man ir ļoti žēl, ka tavas mammas vairs nav. Pirmos divus gadus pēc Daniela nāves es biju līdzās sev. *Līdzās sev.* Interesants izteikums, vai ne? Es tur biju, bet vienlaikus manis nebija. Es vēroju sevi kā citu cilvēku. Kā tēlu dzīvē, kas izskatījās līdzīga manējai, taču tāda nebija. Man ļoti pietrūka Daniela, tomēr man pietrūka arī sevis. Tādas nu ir sēras. Zināmā mērā tās nāvē ievēl arī palikušos. Protams, cilvēks turpina funkcionēt bioloģiskā ziņā. Viņš elpo, redz, runā, bet vairs nav pa īstam dzīvs.

– Mīlu tevi, – es beidzot nočukstēju. – Es uz kādu laiku aizbraukšu. Es katru dienu domāšu par tevi. Atā.

Un tad es ievilku dziļu, drebošu elpu, kā vienmēr, kad atrados līdzās viņam, aizgainīju asaras, pirms tās bija sākušas ritēt, un aizgāju pie Karla, kurš bija apglabāts pavisam netālu. Man vienmēr bija sajūta, ka tas ir gājiens cauri laikam. Vai tu saproti, ko es saku par kapsētām? Katra kopiņu rinda ir kā cita ēra, aizvien tālāk un tālāk. Karla kapakmens bija melns, no marmora. Tieši tāds, kādu viņš bija vēlējis.

– Tas ir nedaudz roķīgi, – viņš sacīja. Viņš bija tikpat roķīgs kā siermaize, bet rokmūzika viņam patika, un viņa mīlākā grupa bija *Black Sabbath*, tad nu laikam tas arī ir izskaidrojums.

KARLS VINTERSS

1952. gada 20. janvāris – 2020. gada 5. oktobris

Mīlošs tēvs un vīrs

Vārdam “tēvs” bija uzgūlis sāpju smagums, es to zinu, un viņš patiešām bija ļoti mīlošs. Kad pārcēlāmies uz bungalo, Karls uzstāja, lai paņemam līdzī tik daudz no Daniela, cik vien iespējams. Viņa vecās “Zvaigžņu karu” figūriņas, rotaļu mašīniņas, komiksu grāmatas, zīmēšanas paliktņus, viņa radītos darbus. Karls bija kļuvis par tādu kā muzeja kuratoru, un es allaž jutos slikti, jo mani žņaudza šīs atmiņas, kas bija itin visur. Taču arī pēc Karla aiziešanas mūžībā es neko no tā visa neaiznesu uz labdarības veikalu.

– Karl, esmu pieņēmusi lēmumu, – es sacīju vīra kapakmenim, nostājusies tam līdzās uz savām svaigi izremontētajām kājām.

Viņa klusēšana bija tāda pati, kā būtu bijusi ik reizi, kad pavēstīju kaut ko viņam netīkamam. Gandrīz varēju redzēt, kā viņš mazliet sarauc pieri. Karls nekad nav bijis liels runātājs, un tas, ka viņš ir miris, neko daudz šajā jomā nav uzlabojis.

– Es braukšu uz Spāniju. Uz Baleāru salām. Precīzāk, uz... *Eivisu*. – To sakot, es mazliet sarāvos. Runāju skaļi, uzsvērti. Visa kapsēta dzirdēja manu bezgaumību. – Lūdzu, nenosodi mani.

Karls bija bijis Eivisas lielākajā kaimiņu salā Maļorkā. Pirms daudziem gadiem viņš Palmā bija pavadījis trīs dienas – saistībā ar inženier-tehniskās būvniecības līgumu. Tas acīmredzot bija viņa karjeras spožākais punkts. Bet Maļorka manā aizspriedumu pilnajā prātā bija kaut kas

pavisam cits nekā Eivisa. Maļorka bija līdzsvarota vecāka radniece ar pārlicības pilnu smaidu. Eivisa, kā es to iztēlojos, bija skaļāka, jaunāka un nekaunīgāka, tāda, kas nogājusi no sliedēm. Eivisa, kā es domāju, bija nerātņa. Līdzvērtīga Lasvegasai, Kankunai, Rio karnevāla laikā, pilnmēness ballītei Taizemē – vietā, kuru es gandrīz noteikti neizvēlētos apmeklēt pat tad, ja man būtu daudz naudas. Vieta, kur ballējas jauni cilvēki, kuriem ir iemesls svinībām. Vai varbūt bagātņiem ar visiem viņu jogas paklājiņiem. Pilnīgiem manis pretstatiem. Es biju veca un stīva, ar nomācošu bankas konta bilanci, un nebiju dejojusi jau desmitiem gadu. Un es no sirds ticēju, ka man nav nekāda iemesla svinībām.

Īsāk sakot, man bija aizspriedumi. Protams, man nebija nekāda reāla priekšstata par to, kāda patiesībā ir Eivisa. Tas bija tikai vārds. Sinonīms skaļai jautrībai. Jau ļoti sen ar zināmu sevis sodīšanas mazohisma devu biju nolēmusi, ka jautrība nūdien ir pēdējais, ar ko man vajadzētu nodarboties. Ka neesmu to pelnījusi.

– Nedomāju, ka iešu uz kādiem naktsklubiem, – es sacīju mierinošus vārdus Karla kapakmenim.

Tad es iztīriju vāzi, ieliku tur jaunu ziedu sūkli un stingri iestiprināju tajā krizantēmu kātus. Tā es darīju vienmēr, taču šodien pūlējās īpaši. Es nevēlējos, lai ziedi tiktu aizpūsti projām. Man vajadzēja, lai tie paliek vāzē pēc iespējas ilgāk.

– Tāpēc es nezinu, cik ilgs laiks paies, līdz atgriezīšos un atkal atnākšu pie tevis. Bet es nepārdodu mūsu bungalo, nekā tamlīdzīga. Un patiesībā nav nekāda kārtīga plāna. Tad jau redzēs, kā viss būs. Dekorāciju maiņa.

Acīs riesās asaras, aiz mākoņa parādījās saule, es sajutu tās siltumu. Notraucu asaru un uzsmaidīju citai sievietei, vēl vienai atraitei, kura cītīgi tīrīja marmora kapakmeni, kas izskatījās jaunāks. Es palūkojos uz zāli, kas piepeši šķita mirdzoša un spoža. Kad sērojam par kādu, viņa sūtītās ziņas mēs ieraugām itin visur. Pat saules staros, kas rotaļājas zāles stiebrus. Visa pasaule kļūst par viņu tulku.

Un tad es pateicu Karlam to, ko vienmēr ir tik viegli pateikt, kad ir jau par vēlu.

– Es mīlu tevi, dārgais. Uz tikšanos! – Un tad, vien sekundi apdomājusies, piebildu: – Piedod manu nodarījumu.